

Číslo spisu

27728/2024-4110

Bratislava

04. 11. 2024

Vybavuje

Peter Bubeník

ROZHODNUTIE

Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky č. 27728/2024-4110-35996

Popis konania / Účastníci konania

Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky, sekcia energetiky, ako rezortný orgán podľa § 3 písm. l) v spojení s § 57 zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, v spolupráci s Ministerstvom životného prostredia Slovenskej republiky ako ústredným orgánom štátnej správy starostlivosti o životné prostredie podľa § 1 ods. 1 písm. a) a § 2 ods. 1 písm. c) zákona č. 525/2003 Z. z. o štátnej správe starostlivosti o životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, a zároveň podľa § 54 ods. 1 v spojení s § 54 ods. 2 písm. d) zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, vykonalo podľa § 57 písm. b) v spojitosti s § 7 a v súlade s § 17 zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zisťovacie konanie k oznámeniu o zmene strategického dokumentu s celoštátnym dosahom „Aktualizácia Integrovaného národného energetického a klimatického plánu na roky 2021 - 2030“.

Výrok rozhodnutia

Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky v spolupráci s Ministerstvom životného prostredia Slovenskej republiky na základe zisťovacieho konania rozhodlo, že zmena strategického dokumentu s celoštátnym dosahom „Aktualizácia Integrovaného národného energetického a klimatického plánu na roky 2021 - 2030“ sa nebude posudzovať podľa zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Odôvodnenie

Obstarávateľ, Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky, Mlynské nivy 44/a, 827 15 Bratislava 212 (ďalej len „obstarávateľ“), ako rezortný orgán podľa § 3 písm. l) zákona v spojení s § 17 ods. 4 a § 57 zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o posudzovaní vplyvov“) zabezpečil vypracovanie oznámenia o zmene strategického dokumentu s celoštátnym dosahom „Aktualizácia Integrovaného národného energetického a klimatického plánu na roky 2021 - 2030“ (ďalej len „zmena strategického dokumentu“) podľa § 60 ods. 1 zákona o posudzovaní vplyvov.

Obstarávateľ doručil dňa 21. 07. 2023 elektronicky a dňa 25. 07. 2023 poštou Ministerstvu životného prostredia Slovenskej republiky, sekcii posudzovania vplyvov na životné prostredie, odboru posudzovania vplyvov na životné prostredie (ďalej len „MŽP SR“) oznámenie o zmene strategického dokumentu.

Nakoľko oznámenie o zmene strategického dokumentu nespĺňalo náležitosti podľa § 5 ods. 5 a 6 a prílohy č. 2 zákona o posudzovaní vplyvov, MŽP SR v zmysle § 5 ods. 8 zákona o posudzovaní vplyvov vyzvalo obstarávateľa úradným listom dňa 28. 09. 2023 doplniť oznámenie o zmene strategického dokumentu a určilo rozsah jeho doplnenia.

Obstarávateľ dňa 02. 10. 2023 doručil na MŽP SR elektronicky oznámenie o zmene strategického dokumentu, vypracované v súlade § 5 ods. 5 a 6 a prílohy č. 2 zákona o posudzovaní vplyvov, ktoré dňa 05. 10. 2023 doplnil poštou.

Oznámenie o zmene strategického dokumentu obsahovalo základné údaje o navrhovanej zmene strategického dokumentu s uvedením jej charakteru, hlavných cieľov, obsahu, vecného a časového harmonogramu prípravy a schvaľovania, vzťahu k iným strategickým dokumentom ako aj uvedením orgánu kompetentného na prijatie predmetnej zmeny a druhu schvaľovacieho dokumentu.

Podľa § 7 a v súlade s § 17 zákona o posudzovaní vplyvov vykonal obstarávateľ v spolupráci s MŽP SR zisťovacie konanie.

Zmena strategického dokumentu a návrh upraveného znenia strategického dokumentu boli podľa § 6 ods. 1 a § 17 ods. 3 zákona o posudzovaní vplyvov zverejnené dňa 16. 10. 2023 na webovom sídle obstarávateľa na adrese <https://www.mhsr.sk/energetika/integrovaný-narodný-energetický-a-klimatický-plan-na-roky-2021-2030?csrc=14449760360631986156> a na Informačnom portáli MŽP SR dňa 06. 10. 2023 na adrese <https://www.enviroportal.sk/sk/eia/detail/aktualizacia-integrovaného-narodného-energetického-klimatického-planu->. Široká verejnosť bola prostredníctvom informácie publikovanej v hromadnom informačnom prostriedku celoštátneho charakteru – denníku PRAVDA dňa 16. 10. 2023 informovaná o zverejnení uvedeného oznámenia, termíne a spôsobe zaslania stanoviska.

V rámci zisťovacieho konania o posudzovaní zmeny strategického dokumentu obstarávateľ listom č. 61136/2023-4110-478341 zo dňa 16. 10. 2023 zaslal dotknutým orgánom a schvaľujúcemu orgánu informáciu o zverejnení oznámenia o zmene strategického dokumentu so žiadosťou o zaujatie stanoviska k zverejnenému oznámeniu o zmene strategického dokumentu podľa § 6 ods. 2 písm. a) zákona o posudzovaní vplyvov.

Dňa 06. 03. 2020 MŽP SR vydalo stanovisko č. 3026/2020-1.7/pb, 12681/2020 do ktorého zapracovalo výsledky z procesu posudzovania vplyvov strategického dokumentu s celoštátnym dosahom „Integrovaný národný energetický a klimatický plán“ (ďalej len „strategický dokument“), v zmysle ktorého strategický dokument odporučilo schváliť. Strategický dokument stanovuje národné zámery v oblasti energetiky a klímy v súlade s Nariadením európskeho parlamentu a rady 2018/1999 o riadení energetickej únie a opatrení v oblasti klímy (ďalej len „Nariadenie“), ktoré sú aktualizované v súlade s novými vyššími klimatickými cieľmi, stanovenými na úrovni Európskej únie, vedúce ku klimatickej neutralite. Zmena strategického dokumentu nemení obdobie platnosti strategického dokumentu, ktorá ostáva pre časové obdobie do roku 2030.

Cieľom zmeny strategického dokumentu je vhodná aplikácia aktuálnych vyšších energetických a klimatických cieľov EU za účelom dosiahnutia konkurencieschopnej nízkouhlíkovej energetiky, ktorá má zabezpečiť bezpečnú, spoľahlivú a efektívnu dodávku všetkých dostupných foriem energie za prijateľné ceny, s prihliadnutím na ochranu odberateľa a trvalo udržateľný rozvoj, v záujme zabezpečenia účinného dosahovania zámerov energetickej únie a súladu so štátnou environmentálnou politikou.

Hlavné zmeny strategického dokumentu sa dotýkajú najmä zníženia emisií skleníkových plynov pre sektory mimo obchodovania s emisiami (non-ETS) o 22,7 %, využívania obnoviteľných zdrojov energie (ďalej len „OZE“) na konečnej spotrebe energie ktoré je stanovené v roku 2030 vo výške 25 %. Kľúčovými pre dosiahnutie cieľov budú sektory priemyslu a budov. Prepojenosť elektrických sústav sa dlhodobo pohybuje nad hranicou 50 %, na základe čoho možno konštatovať, že cieľ minimálne 15 % bude splnený.

Slovenská republika kladie veľký dôraz na kvalitu ovzdušia, redukciu emisií skleníkových plynov, zmierňovanie zmeny klímy, bezpečnosť dodávok všetkých druhov energie a ich cenovú dostupnosť. Slovenská republika v roku 2019 prijala záväzok dosiahnuť do roku 2050 uhlíkovú neutralitu.

Základným rozdielom medzi pôvodným strategickým dokumentom a jeho aktualizáciou v zmene strategického dokumentu spočíva vo zvýšených environmentálnych a klimatických cieľoch a cieľoch v oblasti využívania obnoviteľných zdrojoch energie:

Ciele Slovenskej republiky 2030 v pôvodnom strategickom dokumente:

Emisie skleníkových plynov v non-ETS (k roku 2005) -20 %

Podiel OZE spolu 19,2 %

Ciele Slovenskej republiky 2030 v zmene strategického dokumentu:

Emisie skleníkových plynov v non-ETS (k roku 2005) -22,7 %

Podiel OZE spolu 25 %

Závazný cieľ pre Slovenskú republiku podľa nariadenia (EÚ) 2018/842

• znížiť emisie skleníkových plynov o 22,7 % v porovnaní s rokom 2005.

Emisie skleníkových plynov zo sektorov mimo EÚ ETS sú zahrnuté pod nariadením o spoločnom úsilí (ESR). ESR pokrýva emisie zo všetkých sektorov mimo EÚ ETS, okrem emisií z medzinárodnej námornej dopravy, domáceho a medzinárodného letectva (ktoré bolo začlenené pod EÚ ETS od 01. 01. 2012) a emisií a záchytov z využívania pôdy, zmien vo využívaní pôdy a lesníctva (LULUCF). To zahŕňa širokú škálu malých zdrojov znečistenia v širokom spektre sektorov: doprava (automobily a kamióny), budovy (hlavne v súvislosti s vykurovaním), služby, malé priemyselné zariadenia, fúgiové emisie z energetického sektora, emisie fluorovaných plynov zo zariadení a iných zdrojov, pôdohospodárstvo a odpady. Tieto zdroje tvoria približne 55 % celkových emisií skleníkových plynov EÚ.

Cieľ pod ESR bol rozdelený na národné ciele, ktoré musia byť dosiahnuté členskými štátmi individuálne. Pod nariadením o spoločnom úsilí sú stanovené národné emisné ciele pre rok 2030 ako percentuálna zmena oproti roku 2005. Pre Slovenskú republiku je to zníženie o 22,7 % oproti roku 2005. Maximálne množstvo emisií skleníkových plynov pre sektory mimo EÚ ETS pre každý rok od roku 2021 do roku 2030 je vyjadrené v množstve ročne pridelených emisných kvót (AEA), ktoré sú stanovené pre každý členský štát v danom roku.

Závazky a národné ciele členského štátu týkajúce sa čistých odstránených emisií skleníkových plynov podľa článku 4 ods. 1 a 2 nariadenia (EÚ) 2018/841 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/839 z 19. apríla 2023, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2018/841, pokiaľ ide o rozsah pôsobnosti, zjednodušenie pravidiel týkajúcich sa podávania správ a dodržiavania záväzkov a stanovenie cieľov členských štátov na rok 2030, a nariadenie (EÚ) 2018/1999, pokiaľ ide o zlepšenie monitorovania, podávania správ, sledovania pokroku a preskúmania stanovuje pre Slovenskú republiku dosiahnuť v roku 2030 množstvo čistých záchytov v sektore využívania krajiny, zmien vo využívaní krajiny a lesníctva vyššie o 504 000 ton ekvivalentu CO₂ v porovnaní s priemerom čistých záchytov v rokoch 2016-2018 v danej emisnej inventúre.

Podiel obnoviteľných zdrojov energie

Obstarávateľ v rámci zmeny strategického dokumentu navrhuje pre Slovenskú republiku podiel energie z obnoviteľných zdrojov na hrubej konečnej energetickej spotrebe pre rok 2030 na úrovni 25 %. To predstavuje nárast 5,8 percentuálneho bodu v porovnaní s cieľom stanoveným v platnom pláne, ktorý bol 19,2 %.

Vzťah k iným strategickým dokumentom:

- Stratégia energetickej bezpečnosti Slovenskej republiky,
- Stratégia hospodárskej politiky Slovenskej republiky do roku 2030,
- Národný program reforiem,
- Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja Slovenskej republiky do roku 2030,
- Štátne programy výskumu a vývoja pre roky 2019-2023,
- Stratégia adaptácie Slovenskej republiky na zmenu klímy aktualizácia,
- Stratégia environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030,
- Strategický plán rozvoja dopravy Slovenskej republiky do roku 2030,
- Nízko-uhlíková stratégia rozvoja Slovenskej republiky,
- Národný politický rámec pre rozvoj trhu s alternatívnymi palivami,
- Akčný plán rozvoja elektromobility v Slovenskej republike,
- Akčný plán pre implementáciu Stratégie adaptácie Slovenskej republiky na zmenu klímy,

- Stratégia ochrany ovzdušia Slovenskej republiky do roku 2030,
- Národný program znižovania emisií,
- Národná vodíková stratégia Slovenskej republiky,
- Akčný plán úspešnej realizácie Národnej vodíkovej stratégie Slovenskej republiky do roku 2026,
- Akčný plán pre transformáciu regiónu horná Nitra.

Požiadavky na vstupy

Vstupmi pre zmenu strategického dokumentu sú nové vyššie energetické a klimatické ciele Európskej únie a existujúce politiky a opatrenia v oblasti energetiky, dekarbonizácie, energetickej efektívnosti, energetickej bezpečnosti, vnútorného trhu s energiou, inovácií a konkurencieschopnosti vo vzťahu k iným strategickým dokumentom.

Údaje o výstupoch

Výstupmi zmeny strategického dokumentu sú aktuálne prehľady energetického systému a stanovenie národných zámerov pre každý z piatich rozmerov energetickej únie a príslušných politik a opatrení na dosiahnutie týchto zámerov.

Údaje o priamych a nepriamych vplyvoch na životné prostredie

Aktualizácia opatrení zameraných na komplexný prístup k dekarbonizácii, podpora využívania OZE, zvyšovanie energetickej efektívnosti a znižovanie spotreby fosílnych palív budú mať jednoznačne pozitívny vplyv na kvalitu životného prostredia. Zmenou strategického dokumentu sa nepredpokladajú negatívne priame ani nepriame vplyvy na životné prostredie, resp. odlišný vplyv od už posúdených vplyvov strategického dokumentu v rámci procesu posudzovania vplyvov.

Vplyv na zdravotný stav obyvateľstva

Realizáciou cieľov zmeny strategického dokumentu sa očakáva pozitívny vplyv na zdravie obyvateľstva, nakoľko ciele a opatrenia sú zamerané na znižovanie emisií skleníkových plynov, čo bude viesť k zlepšeniu kvality životného prostredia a zdravia obyvateľstva.

Vplyv na územia Európskej sústavy chránených území Natura 2000

Charakter zmeny strategického dokumentu smeruje k nepriamemu pozitívnemu dopadu na chránené územia, ktorý bude súvisieť so zlepšovaním kvality ovzdušia a najmä elimináciou negatívnych vplyvov na vegetáciu redukciou škodlivých emisií. Veľkosť vplyvu (pozitívneho) bude závislá od rozsahu redukcie emisií, najmä SO₂ a NO₂. Čím významnejšia redukcia emisií sa dosiahne, tým významnejší pozitívny vplyv na chránené územia a druhy citlivé na znečistenie ovzdušia sa prejaví. Významné negatívne vplyvy na chránené územia a územia európskej sústavy chránených území z hľadiska ich predmetov a cieľov ochrany sa nepredpokladajú. Navrhovaná zmena strategického dokumentu nespôsobí narušenie integrity a celistvosti týchto území. Pozitívne vplyvy na chránené územia a územia Európskej sústavy chránených území Natura 2000 sa predpokladajú v súvislosti so znižovaním emisií skleníkových plynov a znečisťujúcich látok, poškodzujúcich biotopy pri výrobe a spotrebe energie. Samostatne bude potrebné posúdenie projektov budovania energetických stavieb/prepojení v procese posudzovania vplyvov navrhovaných činností na životné prostredie, keď bude známe ich umiestnenie v krajine.

V rámci zisťovacieho konania pre zmenu strategického dokumentu boli v zákonom stanovenej lehote doručené nasledovné stanoviská od orgánov štátnej správy, samosprávy a verejnosti:

Úrad Banskobystrického samosprávneho kraja, oddelenie územného plánovania a životného prostredia (ďalej len „BBSK“), listom č. 11286/2023/ODDUPZP-2 zo dňa 27. 10. 2023 doručil stanovisko, v ktorom požadoval prehľadne vyhodnotiť predpokladané vplyvy zmeny strategického dokumentu samostatne na jednotlivé OZE, nakoľko sa v zmene strategického dokumentu uvádza zvyšovanie inštalovanej kapacity a hrubé množstvo vyrobenej energie z nich (podstatný nárast napr. pri veternej energii).

Vyhodnotenie: Dôvod na zvýšenie inštalovanej kapacity pri veternej energii pramení z revidovanej smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/2413 z 18. októbra 2023, ktorou sa mení smernica (EÚ) 2018/2001, nariadenie (EÚ) 2018/1999 a smernica 98/70/ES, pokiaľ ide o podporu energie z obnoviteľných zdrojov, a ktorou sa zrušuje smernica Rady (EÚ) 2015/652 o obnoviteľných zdrojoch (ďalej len „RED III“), kde sa zavádzajú v článku 15c Oblasti zrýchlenia výroby energie z obnoviteľných zdrojov.

Podľa stratégie v REPowerEU má Európska únia do roku 2030 dosiahnuť až 420 GW inštalovanej veternej kapacity, čo je viac ako dvojnásobok aktuálnej hodnoty.

Slovenská republika plánuje podporiť rozvoj veternej energetiky (navýšením z pôvodných 500 MW na 750 MW) prostredníctvom prípravy dvoch tzv. go-to zón s potrebnou infraštruktúrou, vrátane pripojenia do elektrizačnej sústavy. Tieto zóny budú samostatným predmetom konania podľa zákona o posudzovaní vplyvov.

Úrad Nitrianskeho samosprávneho kraja, odbor strategických činností (ďalej len „NRSK“), listom č. 11162/2023, 41553/2023 zo dňa 27. 10. 2023 doručil stanovisko, v ktorom uvádza, že zmena strategického dokumentu nesmie byť v rozpore s Územným plánom regiónu Nitrianskeho kraja schváleným uznesením č. 113/2012 z 23. riadneho zasadnutia Zastupiteľstva Nitrianskeho samosprávneho kraja konaného dňa 14. 05. 2012 a jeho záväznou časťou vyhlásenou Všeobecne záväzným nariadením NRSK č. 2/2012 a ani s jeho Zmenami a doplnkami č. 1, schválenými uznesením č. 111/2015 zo 16. riadneho zasadnutia Zastupiteľstva Nitrianskeho samosprávneho kraja konaného dňa 20. 07. 2015 a ich záväznou časťou vyhlásenou Všeobecne záväzným nariadením Nitrianskeho samosprávneho kraja č. 6/2015.

K zmene strategického dokumentu nemá pripomienky a nepožaduje jeho ďalšie posudzovanie podľa zákona o posudzovaní vplyvov.

Vyhodnotenie: Stanovisko NRSK sa berie na vedomie.

Úrad Prešovského samosprávneho kraja, odbor strategického rozvoja (ďalej len „PSK“), listom č. 08671/2023/DUPaZP-2 zo dňa 20. 10. 2023 doručil stanovisko, v ktorom uvádza, že zmenu strategického dokumentu berie na vedomie bez pripomienok. Navrhované opatrenia sú zamerané na znižovanie emisií skleníkových plynov, čo predpokladá zlepšenie kvality životného prostredia. Všetky navrhnuté opatrenia až na úrovni konkrétnych projektov, v závislosti od svojich parametrov a lokalizácie v území budú v zmysle platnej legislatívy podľa potreby, resp. nutnosti posúdené v rámci procesu posudzovania vplyvov navrhovaných činností na životné prostredie.

Vyhodnotenie: Stanovisko PSK sa berie na vedomie.

Úrad Trnavského samosprávneho kraja, oddelenie územného plánovania a životného prostredia (ďalej len „TTSK“), listom č. 13033/2023/OÚPŽP-2 zo dňa 27. 10. 2023 doručil stanovisko, v ktorom uvádza, že aktualizácia opatrení, zameraných na komplexný prístup k dekarbonizácii, podpore využívania OZE, zvyšovanie energetickej efektívnosti a znižovanie spotrebných fosílnych palív budú mať pozitívny vplyv na kvalitu životného prostredia a zdravie obyvateľstva, nakoľko sú tieto opatrenia zamerané na znižovanie emisií skleníkových plynov, čo bude viesť k zlepšeniu kvality životného prostredia. V zmysle uvedeného nepožaduje ďalšie posudzovanie zmeny strategického dokumentu podľa zákona o posudzovaní vplyvov.

Vyhodnotenie: Stanovisko TTSK sa berie na vedomie.

Okresný úrad Košice, odbor starostlivosti o životné prostredie, oddelenie štátnej správy vôd a vybraných zložiek životného prostredia kraja (ďalej len „OÚ KE“), listom č. OU-KE-OSZP2-2023/050212 zo dňa 27. 10. 2023 doručil stanovisko orgánu štátnej správy ochrany ovzdušia, v ktorom uvádza, že nemá k predloženému oznámeniu o zmene strategického dokumentu pripomienky.

Vyhodnotenie: Stanovisko OÚ KE sa berie na vedomie.

Okresný úrad Nitra, odbor starostlivosti o životné prostredie (ďalej len „OÚ NR“), listom č. OU-NR-OSZP2-2023/055412-002 zo dňa 24. 10. 2023 doručil stanovisko, v ktorom uvádza, že zmenu strategického dokumentu nepožaduje ďalej posudzovať podľa zákona o posudzovaní vplyvov.

Vyhodnotenie: Stanovisko OÚ NR sa berie na vedomie.

Okresný úrad Prešov, odbor starostlivosti o životné prostredie, oddelenie štátnej správy vôd a vybraných zložiek životného prostredia kraja (ďalej len „OÚ PO“), listom č. OU-PO-OSZP2-2023/059132-002 zo dňa 23. 10. 2023 doručil stanovisko, v ktorom uvádza, že nemá k predloženému oznámeniu o zmene strategického dokumentu pripomienky.

Vyhodnotenie: Stanovisko OÚ PO sa berie na vedomie.

Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky (ďalej len „ÚVZ SR“), listom č. ÚVZSR/OHŽP/11043/34990/2023 zo dňa 27. 10. 2023 doručil stanovisko, v ktorom uvádza, že s návrhom zmeny strategického dokumentu súhlasí, nakoľko opatrenia zamerané na znížovanie emisií skleníkových plynov by mali viesť k zlepšeniu kvality životného prostredia.

Vyhodnotenie: Stanovisko ÚVZ SR sa berie na vedomie.

Občianske združenie Priatel'ia Zeme (ďalej len „OZ Priatel'ia Zeme“), listom zo dňa 19. 10. 2023 v stanovisku žiada: 1. Vyhodnotiť súlad zmeny strategického dokumentu s revidovanou smernicou Európskej únie o energetickej efektívnosti.

- Európska komisia uvádza, že revidovaná smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/1791 z 13. septembra 2023 o energetickej efektívnosti a o zmene nariadenia (EÚ) 2023/955 (prepracované znenie) (ďalej len „smernica o energetickej efektívnosti“), ktorá bola uverejnená v úradnom vestníku dňa 20. 09. 2023, výrazne zvyšuje ambície Európskej únie v oblasti energetickej efektívnosti. OZ Priatel'ia Zeme požaduje vyhodnotiť, či súčasná zmena strategického dokumentu berie do úvahy národný príspevok k cieľom energetickej efektívnosti únie v roku 2030 a iné aspekty transpozície smernice o energetickej efektívnosti.

2. Vyhodnotiť súlad zmeny strategického dokumentu s aktualizáciou cieľov Európskej únie v kontexte smerníc o obnoviteľných zdrojoch energie a energetickej efektívnosti, ktoré budú prijaté do júna 2024.

- Európska komisia uvádza v kontexte smernice o obnoviteľných zdrojoch energie, že dňa 30. 03. 2023 bola dosiahnutá predbežná dohoda o záväznom ciele pre obnoviteľné zdroje na rok 2030 vo výške najmenej 42,5 %, ale s cieľom dosiahnuť 45 %. Po ukončení tohto procesu budú nové právne predpisy formálne prijaté a nadobudnú účinnosť.

- Súčasná zmena strategického dokumentu neberie do úvahy tento 42,5 %, ktorý aj slovenská vláda „de facto“ schválila a „de iure“ schváli v najbližších mesiacoch. Navyše má za to, že je vhodné vyhodnotiť či súčasná zmena strategického dokumentu berie do úvahy aspekty transpozície pripravovanej revízie Smernice o energetickej hospodárnosti budov, ktorej dokončenie je však zatiaľ nejasné. Tieto smernice budú mať výrazný dopad na energetickú a klimatickú politiku a situáciu na Slovensku do roku 2030.

Vyhodnotenie: V článku 3 ods. 1 RED III sa uvádza, že „Členské štáty spoločne zabezpečia, aby podiel energie z obnoviteľných zdrojov na hrubej konečnej energetickej spotrebe v Únii v roku 2030 predstavoval aspoň 42,5 %. Členské štáty sa spoločne snažia, aby sa podiel energie z obnoviteľných zdrojov na hrubej konečnej energetickej spotrebe v Únii v roku 2030 zvýšil na 45 %.“

Z uvedeného vyplýva, že cieľ 42,5 % je záväzný pre celú Európsku úniu. Za Slovenskú republiku bol zvýšený národný cieľ podielu OZE z 19 % na 25 %, čo predstavuje reálne možný podiel OZE vzhľadom na aktuálne možnosti a zachovanie energetickej bezpečnosti Slovenskej republiky. Národný záväzok podielu OZE je predmetom odbornej diskusie v procese prípravy finálneho znenia zmeny strategického dokumentu, kde budú posúdené všetky technické, ekonomické a bezpečnostné aspekty pre konečnú výšku podielu OZE na konečnú energetickú spotrebu.

Zmena strategického dokumentu je zosúladená s predmetnou smernicou o energetickej efektívnosti.

Občianske združenie Budovy pre budúcnosť, listom zo dňa 23. 10. 2023 a Slovenská asociácia fotovoltického priemyslu a OZE, listom zo dňa 23. 10. 2023 doručili totožné stanoviská, v ktorých uviedli nasledovné pripomienky (citácia v plnom znení):

1. „Aktualizovaný Národný integrovaný energetický a klimatický plán (NECP) uvádza záväzný cieľ na úrovni EÚ dosiahnuť do roku 2030 podiel energie z obnoviteľných zdrojov energie (OZE) na hrubej konečnej energetickej spotrebe (KES) aspoň 32 %. A to napriek tomu, že ešte v júli 2021 Európska komisia navrhla revíziu smernice o energetickej efektívnosti (EED), ktorou zvýšila cieľ do roku 2030 na 40 % (nárast z 32%) ako súčasť balíka „Fit for 55“. O necelý rok neskôr, po ruskej invázii na Ukrajinu a potrebe urýchliť nezávislosť EÚ od fosílnych palív, Európska komisia navrhla ďalšie zvýšenie cieľa na 45 % do roku 2030. Dňa 30. marca 2023 sa dosiahla predbežná dohoda o záväznom ciele minimálne 42,5 % do roku 2030, s podporu dosiahnuť 45 %. Nová smernica o energetickej efektívnosti bola formálne prijatá a nadobudla účinnosť 10. októbra 2023.

Žiadame nasledovné:

a) Nahradiť v aktualizácii NECP súčasný záväzný cieľ pre podiel obnoviteľných zdrojov na KES z hodnoty 32 % na schválených 42,5 %.

b) Zvýšiť národný vážny cieľ pre OZE z navrhovaných 23 % tak, aby zohľadňoval vyššie nároky na rozvoj OZE vyplývajúcich zo smernice o energetickej efektívnosti.

Odôvodnenie:

Revízia cieľov nariadenia o energetickej efektívnosti (EED) po aktualizácii vyžaduje od členských štátov podstatne vyššie záväzky. Slovensko tým, že neaktualizuje EÚ cieľ pre OZE tak dáva nesprávne vstupy priamo do modelovania a tak aj vychádzajú nižšie ambície pre národný cieľ podielu OZE na KES. Predpokladaný rozvoj elektrifikácie dopravy aj postupná elektrifikácia vykurovania po odklone od fosílnych palív si budú vyžadovať podstatne vyšší inštalovaný výkon OZE, ktorý sú dodávatelia schopní vybudovať. V oblasti energetiky by sa bez realizácie inovatívnych a efektívnych postupov zameraných na trvalo udržateľný rozvoj nepodarilo zmierňovať v súčasnosti definované problémy resp. v súčasnosti definované slabé stránky a riziká súvisiace s energetikou. Energetický sektor významne prispieva k negatívnym vplyvom na životné prostredie a ľudské zdravie v súčasnosti, najmä v oblasti znečisťovania ovzdušia a následne v oblasti kvality a pohody života obyvateľov SR.“

Vyhodnotenie: V článku 3 ods. 1 RED III sa uvádza, že „členské štáty spoločne zabezpečia, aby podiel energie z obnoviteľných zdrojov na hrubej konečnej energetickej spotrebe v Únii v roku 2030 predstavoval aspoň 42,5 %. Členské štáty sa spoločne snažia, aby sa podiel energie z obnoviteľných zdrojov na hrubej konečnej energetickej spotrebe v Únii v roku 2030 zvýšil na 45 %.“

Z uvedeného vyplýva, že cieľ 42,5 % je záväzný pre celú Európsku úniu. Za Slovenskú republiku bol zvýšený národný cieľ podielu OZE z 19 % na 25 % (aj pomocou zvýšenia inštalovanej kapacity na veterné turbíny), čo predstavuje reálne možný podiel OZE vzhľadom na aktuálne možnosti a zachovanie energetickej bezpečnosti Slovenskej republiky. Národný záväzok podielu OZE je predmetom ďalšej odbornej diskusie v procese prípravy finálneho znenia zmeny strategického dokumentu, kde budú posúdené všetky technické, ekonomické a bezpečnostné aspekty pre konečnú výšku podielu OZE na konečnú energetickú spotrebu.

2. „V aktualizácii NECP sa uvádza cieľ Európskej únie pre energetickú efektívnosť 32,5% do roku 2030. Avšak zistenia Európskej komisie ukazujú na to, že existujúce politické nástroje povedú k zníženiu emisií skleníkových plynov približne o 45% do roku 2030. Dospelo sa k záveru, že vzhľadom na základnú úroveň dosiahnutie cieľa v oblasti emisií skleníkových plynov nákladovo optimálnym spôsobom znamená, že spotreba primárnej energie by sa mala znížiť aspoň o 39% a konečná spotreba energie by sa mala znížiť o 36%. Aktualizovaný NECP pokladá obnovu budov za najdôležitejšiu oblasť pre politiku v oblasti znižovania spotreby energie a emisií skleníkových plynov v SR až do roku 2030. Podľa autorov plánu je potenciál na zníženie spotreby konečnej energie najväčší v segmente domácností (rodinné a bytové domy).

Žiadame nasledovné:

a) Zohľadniť a zapracovať v NECP ciele pre energetickú efektívnosť, ktoré vyplývajú z aktualizácie Smernice o energetickej efektívnosti a pripraviť k nim opatrenia, ktoré preukázateľne vedú k ich naplneniu tak, aby bol splnený cieľ.

b) Zvýšiť tempo obnovy verejných budov na 3% podlahovej plochy ročne.

c) Zosúladiť ciele v NECP s navrhovanými cieľmi v Dlhodobej stratégii obnovy budov (ďalej len „LTRS“). Stratégia uvádza, že „Dosiahnutie dlhodobého cieľa zníženia emisií skleníkových plynov v Únii o 80 až 95% v porovnaní s hodnotami z roku 1990 znamená stanoviť cieľ na národnej úrovni pre sektor budov v rozpätí 0,7-2,8 MtCO₂eq.“ Model SHMÚ ukazuje, že dodatočné naplánované (WAM) opatrenia v sektore budov nevedú k dosiahnutiu cieľa v roku 2050 (emisie by mali byť na úrovni 4 MtCO₂eq, čo predstavuje viac ako dvojnásobok strednej hodnoty cieľa podľa LTRS – 1,8 MtCO₂eq).

Odôvodnenie:

Kľúčovým pre dosiahnutie cieľov energetickej efektívnosti bude sektor budov. Slovensko má rezervy v oblasti energetickej efektívnosti a na dosiahnutie klimatických cieľov sú potrebné dodatočné opatrenia. Zvýšením energetickej hospodárnosti budov v súlade s národnými plánmi energetickej efektívnosti sa môžu dosiahnuť hospodárske a environmentálne prínosy. Znižovanie emisií v budovách v aktualizácii NECP nateraz ani v scenári WAM nie je v súlade s dosiahnutím cieľov podľa LTRS.“

Vyhodnotenie:

K bodu a) obstarávateľ uvádza, že súčasťou zmeny strategického dokumentu budú aj opatrenia, zohľadňujúce smernicu o energetickej efektívnosti, ktorá bude v zmene strategického dokumentu zohľadnená.

K bodu b) obstarávateľ uvádza, že uvedený cieľ platí pre členské štáty Európskej únie od roku 2012.

K bodu c) obstarávateľ uvádza, že zmena strategického dokumentu, ktorá bude predkladaná Európskej komisii, bude vychádzať z aktuálnejších dát, ktoré neboli k dispozícii v čase prípravy LTRS.

3. „Scenár WEM požadujeme označiť za "zero ambition" či zotrvačný scenár, ktorý je len pre referenciu. Ide o nulový variant, keby sa neuskutočnili žiadne opatrenia, ktoré smerujú ku klimatickej neutralite. Scenár WAM je scenár, kde sa popisujú dostatočné opatrenia, ale len tie ktoré sú potvrdené a známe. Jediný alternatívny variant, kde sa síce uvažuje s prijatím a implementáciou opatrení oproti WEM, ale tie smerujú k splneniu cieľov 2030. Dosiahnutie klimatickej neutrality je cieľ, ktorý by mal byť ak zahrnutý v modelovaní.

Žiadame nasledovné:

a) Samotný NECP má mať ambiciózne ciele a opatrenia, ktoré sú zhmotnené v scenári „WAM – dekarbonizačný“ a ten by mal vyjadrovať hlavný želaný postup. Preto navrhujeme pridať v modelovaniach aj variant „WAM – dekarbonizačný“.

b) Musí byť dostupný aj tretí scenár, ktorý bude obsahovať naozaj maximalistický prístup, ktorý bude slúžiť na porovnanie možných ambícií pri sústredení všetkých zdrojov na dekarbonizáciu a energetickú efektívnosť. WAM teda nepovažujeme za teoretické maximum, ale až scenár „WAM – dekarbonizačný“ je smerodajná stratégia očakávaného vývoja.

Odôvodnenie:

V súčasnosti aktualizovaný návrh NECP považuje WEM za realistický scenár (hoci obsahuje len zotrvačný vývoj podľa v súčasnosti schválených opatrení) a WAM považuje za maximalistický (ale nepravdepodobný) scenár, ktorý nebude smerovať k nulovým emisiám v roku 2050.“

Vyhodnotenie: Navrhovaný strategický dokument je v súlade s požiadavkou európskej legislatívy na jeho vypracovanie. Jeho základným výstupom má byť nastavenie jednoznačných cieľov a príslušných opatrení.

Občianske združenie Cyklokoalícia, listom doručeným na MŽP SR dňa 24. 10. 2023, vo svojom stanovisku uvádza, že (citácia v plnom znení):

1. „Zapojenie verejnosti do prípravy dokumentu považujeme za nedostatočné.“

2. „Dokument z nášho pohľadu nie je možné dostatočne dobre vyhodnotiť bez jeho príloh, najmä Prílohy 2 a s predpokladmi a odhadmi pri výpočte úspor energie.“

Vyhodnotenie: Zapojenie verejnosti sa vykonáva v súlade s článkom 10 nariadenia Európskeho parlamentu a rady (EÚ) 2018/1999 z 11. decembra 2018 o riadení energetickej únie a opatrení v oblasti klímy, ktorým sa menia nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 663/2009 a (ES) č. 715/2009, smernice Európskeho parlamentu a Rady 94/22/ES, 98/70/ES, 2009/31/ES, 2009/73/ES, 2010/31/EÚ, 2012/27/EÚ a 2013/30/EÚ, smernice Rady 2009/119/ES a (EÚ) 2015/652 a ktorým sa zrušuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 525/2013, smernicou SEA a so zákonom o posudzovaní vplyvov.

Zároveň v rámci zisťovacieho konania pre zmenu strategického dokumentu bolo oznámenie o zmene strategického dokumentu spolu s návrhom upraveného znenia strategického dokumentu riadne zverejnené v zmysle zákona o posudzovaní vplyvov na webových sídlach obstarávateľa, MŽP SR a v informačnom prostriedku s celoštátnym dosahom s informáciou pre verejnosť, podľa ktorej mohla verejnosť doručiť svoje stanovisko do 15 dní od zverejnenia oznámenia, spolu s možnosťou vykonať konzultácie podľa § 63 zákona o posudzovaní vplyvov.

3. „Dokument sa vo všeobecnosti v oblasti dopravy výrazne zameriava na oblasť alternatívnych palív, pričom len do malej miery zohľadňuje presun k udržateľným módom dopravy. Jedným z príkladov je aj kapitola 3.1.1. b), kde považujeme za chýbajúce opatrenie Modálny prechod na pešiu a cyklistickú dopravu - Strategický plán rozvoja dopravy do roku 2030, podobne ako pri opatrení Modálny prechod na verejnú dopravu - Strategický plán rozvoja dopravy do roku 2030 (dokument, na ktorý sa odkazuje, hovorí aj o prechode na tieto módy dopravy).“

Vyhodnotenie: Uvedené chýbajúce opatrenie ohľadom modálneho prechodu na pešiu a cyklistickú dopravu je predmetom odbornej diskusie a doplnenia do obsahu zmeny strategického dokumentu, nakoľko jeho zaradením môže dôjsť k zvýšeniu pozitívneho vplyvu zmeny strategického dokumentu.

4. „V dokumente sa aj pri zbežnom prezretí nachádza viacero chýb, napríklad:

a) V kapitole 3.1.1. b) dokument odkazuje na Návrh akčného plánu rozvoja elektromobility v SR z roku 2019 (viď pozn. č. 26), pričom aktuálne platný Akčný plán rozvoja elektromobility SR bol prijatý v roku 2023. Žiadame preto preveriť súlad s aktuálnym Akčným plánom všade tam, kde je tento dokument relevantný.

b) V kapitole 3.1.1., časť Finančné opatrenia (str. 130) - dokument uvádza neaktuálne údaje (sumy a výsledky) vo vzťahu k Plánu obnovy a odolnosti, ktorý bol v roku 2023 aktualizovaný (napr. uvádza “200 km novej cyklistickej infraštruktúry”, pričom tento finančný rámec po aktualizácii počíta so 161,8 km infraštruktúry).“

Vyhodnotenie: Obstarávateľ predloží Európskej komisii takú zmenu strategického dokumentu, ktorá bude plne v súlade s platnou slovenskou a európskou legislatívou.

Obstarávateľ v spolupráci s MŽP SR posúdil zmenu strategického dokumentu, uvedenú v oznámení o zmene strategického dokumentu z hľadiska relevantnosti zmeny strategického dokumentu pre integráciu environmentálnych, vrátane zdravotných otázok; rozsahu, v ktorom strategických materiálov vytvára rámec pre navrhované projekty a iné aktivity; rozsahu, v rámci ktorého zmena strategického dokumentu ovplyvňuje iné strategické materiály; environmentálnych problémov, vrátane zdravotných problémov, ktoré sú relevantné z hľadiska strategického materiálu; povahy environmentálnych vplyvov, vrátane vplyvov na zdravie; environmentálnych rizík, vrátane zdravotných rizík; cezhraničného charakteru vplyvov; rozsahu v rámci ktorého strategický dokument ovplyvní hodnotné alebo citlivé oblasti a významu zmeny strategického dokumentu pre uplatňovanie osobitných predpisov v oblasti životného prostredia, t. j. v zmysle kritérií pre zisťovacie konanie podľa § 7 ods. 4 písm. a) zákona o posudzovaní vplyvov, uvedené v prílohe č. 3 k zákonu o posudzovaní vplyvov (transpozícia prílohy č. II Smernice 2001/42/ES o posudzovaní účinkov určitých plánov a programov na životné prostredie).

Pri posudzovaní vplyvov zmeny strategického dokumentu sa vychádzalo najmä z dostatočnej podrobnosti a výpovednej hodnoty obsahu oznámenia o zmene strategického dokumentu, s ohľadom na stupeň prípravy a následné vyhodnotenie požiadaviek obstarávateľom. MŽP SR sa stotožňuje s celkovým environmentálnym zhodnotením, že vplyvy zmeny strategického dokumentu na životné prostredie a zdravie obyvateľstva možno hodnotiť v zásade ako rovnaké v nadväznosti na už pôvodne posúdené vplyvy v rámci procesu posudzovania vplyvov strategického dokumentu, t. j. intenzita vplyvov bude porovnateľná alebo rovnaká.

V rámci konania boli vyhodnotené všetky doručené stanoviská orgánov štátnej správy, samosprávy a verejnosti. Všetky stanoviská boli súhlasné, BBSK požadoval prehľadne vyhodnotiť predpokladané vplyvy zmeny strategického dokumentu samostatne na jednotlivé OZE, nakoľko sa v zmene strategického dokumentu uvádza zvyšovanie inštalovanej kapacity a hrubé množstvo vyrobenej energie z nich (podstatný nárast napr. pri veternej energii). Požiadavka na zvýšenie inštalovanej kapacity pri veternej energii pramení z RED III, kde sa zavádzajú v článku 15c - Oblasti zrýchlenia výroby energie z obnoviteľných zdrojov. Slovenská republika plánuje podporiť rozvoj veternej energetiky prostredníctvom prípravy dvoch tzv. go-to zón s potrebnou infraštruktúrou, vrátane pripojenia do elektrizačnej sústavy. Žiadny zo zainteresovaných orgánov ani verejnosti nepožadoval ďalšie posudzovanie v zmysle zákona o posudzovaní vplyvov.

Vzhľadom na to, že nebol identifikovaný závažný negatívny vplyv na životné prostredie vrátane vplyvu na životné prostredie presahujúce štátne hranice, obstarávateľ v spolupráci s MŽP SR na základe komplexných výsledkov zisťovacieho konania o posudzovaní vplyvov zmeny strategického dokumentu rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Jednotlivé navrhované činnosti alebo ich zmeny, ktoré vyplývajú z implementácie zmeny strategického dokumentu, ktoré budú spĺňať kritériá podľa § 18 a prílohy č. 8 zákona o posudzovaní vplyvov, budú predmetom samostatného konania o posudzovaní vplyvov navrhovanej činnosti na životné prostredie.

Poučenie

Zisťovacie konanie o posudzovaní zmeny strategického dokumentu sa nevykonáva podľa zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov, a preto sa voči nemu nemožno odvolať. Toto rozhodnutie je preskúmateľné správnym súdom podľa ustanovení zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov.

Ing. Ján Petrovič, PhD.
generálny riaditeľ sekcie energetiky

Doručuje sa

Úrad vlády Slovenskej republiky
Námestie slobody 2899 1
811 06 Bratislava - mestská časť Staré Mesto
Slovenská republika

Na vedomie

Únia miest Slovenska, Biela 419/6, 811 01 Bratislava 1,
Úrad jadrového dozoru Slovenskej republiky, Bajkalská 1467/27, 821 01 Bratislava 2,
Úrad pre reguláciu sieťových odvetví, Bajkalská 27, 821 01 Bratislava 2,
Slovenská elektrizačná prenosová sústava, a.s., Mlynské nivy 59, 824 84 Bratislava 26,
Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky, Trnavská cesta 52, 826 45 Bratislava 29,
Bratislavský samosprávny kraj, Sabinovská 16, 821 02 Bratislava 2,
Žilinský samosprávny kraj, Komenského 48, 010 01 Žilina 1,
Trnavský samosprávny kraj, Starohájska ulica 10, 917 01 Trnava 1,
Trenčiansky samosprávny kraj, K dolnej stanici 7282/20A, 911 01 Trenčín 1,
Prešovský samosprávny kraj, Námestie mieru 2, 080 01 Prešov 1,
Košícký samosprávny kraj, Námestie Maratónu mieru 1, 042 66 Košice 1,
Banskobystrický samosprávny kraj, Námestie SNP 23, 974 01 Banská Bystrica 1,
Nitriansky samosprávny kraj, Rázusova 2/A, 949 01 Nitra 1,
Okresný úrad Bratislava, Tomášikova 46, 821 01 Bratislava 2,
Okresný úrad Trenčín, Hviezdoslavova 140/3, 911 01 Trenčín 1,
Okresný úrad Nitra, Štefánikova trieda 69, 949 01 Nitra 1,
Okresný úrad Trnava, Kollárova 8, 917 01 Trnava 1,
Okresný úrad Žilina, Vysokoškolačkov 8556/33B, 010 08 Žilina 8,
Okresný úrad Banská Bystrica, Nám. L. Štúra 5943/1, 974 05 Banská Bystrica 5,
Združenie miest a obcí Slovenska, Bezručova 2533/9, 811 09 Bratislava 1,
Okresný úrad Košice, Komenského 52, 040 01 Košice 1,
Okresný úrad Prešov, Námestie mieru 6786, 080 01 Prešov 1,
Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, Námestie Ľudovíta Štúra 35/1, 811 02 Bratislava 1

Doložka o autorizácii

Tento listinný rovnopis elektronického úradného dokumentu bol vyhotovený podľa vyhlášky č. 85/2018 Z. z. Úradu podpredsedu vlády Slovenskej republiky pre investície a informatizáciu z 12. marca 2018, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o spôsobe vyhotovenia a náležitostiach listinného rovnopisu elektronického úradného dokumentu.

Údaje elektronického úradného dokumentu	
Názov:	[Rozhodnutie vydané v zisťovacom konaní o posudzovaní vplyvov aktualizácie NECP na životné prostredie]
Identifikátor:	27728/2024-4110-35996/2024

Autorizácia elektronického úradného dokumentu	
Dokument autorizoval:	Ján Petrovič
Oprávnenie:	1011 , podľa § 9 ods. 2 písm. a) zákona č. 272/2016 Z. z.
Zastúpená osoba:	Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky SK IČO 00686832
Spôsob autorizácie:	kvalifikovaný elektronický podpis vyhotovený s použitím mandátneho certifikátu s pripojenou kvalifikovanou elektronickou časovou pečiatkou
Deklarovaný dátum a čas autorizácie:	04.11.2024 16:17:04 časové pásmo +01:00
Dátum a čas vystavenia kvalifikovanej časovej pečiatky:	04.11.2024 16:17:04 časové pásmo +01:00
Označenie listov, na ktoré sa autorizácia vzťahuje:	27728/2024-4110-35996/2024

Informácia o vyhotovení doložky o autorizácii	
Doložku vyhotovil:	Ing. Peter Bubeník
Funkcia alebo pracovné zaradenie:	Referent
Označenie orgánu verejnej moci:	Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky IČO: 00686832
Dátum vytvorenia doložky:	13.11.2024
Podpis a pečiatka:	